

Załącznik nr 1
do uchwały nr XLII/303/09
z dnia 26.03.2009 r.

**PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ
DLA MIASTA LĘDZINY
NA LATA 2009-2013**

Lędziny 2009

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNOŚCI MIASTA ŁĘDZINY	6
II. CELE PROGRAMU	11
III. BENEFICJENCI PROGRAMU	13
IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU	14
V. KIERUNKI DZIAŁAŃ	15
VI. METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU	17
VII. REALIZATORZY.....	18
VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	19
IX. PRZEWIDYWANE EFEKTY.....	20
X. PRZEWIDYWANE BARIERY	22
XI. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	23
PODSUMOWANIE.....	25
MATERIAŁY POMOCNICZE	26

WSTĘP

Program Aktywności Lokalnej (PAL), zwany dalej PAL jest narzędziem aktywnej integracji, dzięki któremu możliwa jest realizacja działań na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej, przy zapewnieniu współpracy i koordynacji oddziaływań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków danej społeczności lokalnej.

Program Aktywności Lokalnej określa kierunki działań w zakresie aktywizacji lokalnej mieszkańców gminy Lędziny, co ma na celu wzmocnienie podmiotowości zarówno obywateli, jak i ich wspólnot, ale także stworzenie warunków dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, wzmacnianie spójności społecznej i terytorialnej na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego.

Kluczowym wyzwaniem PAL jest przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, które zgodnie z Narodową Strategią Integracji Społecznej oznacza brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych oraz rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, w szczególności dla osób ubogich. Są to między innymi: publiczna edukacja, pośrednictwo pracy, ochrona pracy, transport publiczny, publiczny sektor mieszkaniowy, administracja publiczna, sektor pozarządowy, organizacje polityczne, rynek pracy, rynek dóbr konsumenckich, rynek usług telekomunikacyjnych, rynek usług bankowych, prywatna własność, przedsiębiorczość.

Wykluczenie społeczne oznacza wyłączenie z życia społecznego. Jest to zjawisko niepokojące, ponieważ zagraża wielu osobom i grupom, w tym w szczególności: osobom długotrwale bezrobotnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, niepełnosprawnym, rodzinom wielodzietnym, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo oraz wychowującym się poza rodziną, bezdomnym, uzależnionym, osobom zagrożonym lub doświadczającym przemocy, osobom opuszczającym zakłady karne, mniejszościom narodowym i etnicznym.

Program Aktywności Lokalnej jest zgodny z podstawowymi zasadami życia społecznego, a szczególności **zasadami: pomocniczości, partycypacji społecznej i współodpowiedzialności, solidarności społecznej, poszanowania praw człowieka.**

Pojęcie pomocniczości oznacza, że struktury wyższe (władza) nie powinny wyręczać struktur niższych czyli osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych w tym, z czym mogą one sobie poradzić we własnym zakresie. Zadaniem władzy publicznej jest natomiast pobudzanie i podtrzymywanie tych struktur oraz wspomaganie i wspieranie w sytuacji, gdy realizacja zadań lub osiągnięcie określonych celów przekracza ich możliwości. Wiąże się to nierozdzielnie z godnością każdego człowieka czyli prawem do wolnego i świadomego działania. W tym ujęciu znaczenia nabiera zasada partycypacji społecznej polegająca na włączaniu obywateli w rozwiązywanie istniejących problemów. Bardzo ważny staje się aspekt samopomocy, którego idea polega na wyzwolaniu i wykorzystywaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych. Zadaniem sił zewnętrznych (władzy samorządowej) jest wspieranie i wzmacnianie tego potencjału oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi.

Priorytetowe działania przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu, zgodnie z wymienionymi powyżej dokumentami, powinny być ukierunkowane na:

- ograniczanie obszarów skrajnego ubóstwa,
- rozbudowywanie świadczeń wspierających aktywność,
- promocję działań prospołecznych,

- wspieranie rozwoju różnych form aktywizacji zawodowej, zdrowotnej, edukacyjnej i społecznej mieszkańców, w tym w szczególności, klientów pomocy społecznej,
 - wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich,
 - upowszechnianie kształcenia ustawicznego,
 - ułatwienie dostępu do poradnictwa i informacji,
 - zwiększenie aktywności lokalnych instytucji i organizacji oraz podejmowanie przez nie współpracy na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów (rozwój lokalnych partnerstw),
 - wspieranie rozwoju podmiotów gospodarki społecznej.

PAL oparty jest na metodzie Centrum Aktywności Lokalnej. **Centrum Aktywności Lokalnej**, jest **metodą** działania instytucji samorządowej (np.: ośrodka pomocy społecznej, ośrodka kultury, szkoły) jako „ośrodka społecznościowego”, w oparciu, o który tworzony jest PAL. Metoda ta opiera się o określone normy i formy działania. Równolegle tworzona jest wspólnota ludzi podobnie myślących, pragnących zmiany w swoich środowiskach, którzy utożsamiają się z podobnymi wartościami takimi jak: partnerstwo, zaangażowanie obywatelskie, samopomoc, podmiotowość człowieka. Dla nich, czasem osamotnionych w swoich społecznościach, wspólnotowa **sieć CAL** daje oparcie w trudnych chwilach, inspirację do nowych rozwiązań i możliwość wymiany doświadczeń. Przede wszystkim, co głównie podkreślają uczestnicy sieci CAL, daje wsparcie emocjonalne i poczucie, że gdzieś indziej są ludzie podobnie czujący i myślący.

Celem Centrum Aktywności Lokalnej jest aktywizowanie społeczności lokalnych i tworzenie w nich poczucia przynależności do danego miejsca i grupy. Jest to sposób działania realizowany przez istniejące już organizacje pozarządowe, instytucje samorządowe i spółdzielcze, takie jak np.: kluby osiedlowe, domy kultury, szkoły, organizacje pozarządowe, grupy społeczne i członkowie społeczności lokalnych. Innowacyjność tej metody polega na tym, że zespoły składające się z przedstawicieli w/w podmiotów nie koncentrują się na jednym tylko obszarze działania, np. ekologii, kulturze, czy pomocy społecznej lecz postrzegają daną społeczność holistycznie, starając się odpowiadać na potrzeby artykułowane przez konkretne środowisko. Najważniejszą zasadą CAL jest realizowanie działań na rzecz określonej grupy ludzi, osiedla, bloku przy zaangażowaniu jej członków. CAL musi wyłonić na swoim terenie lokalnych liderów, którzy będą przy wsparciu innych osób lub grup realizować własne pomysły, rozwiązywać problemy i konflikty.

Centrum Aktywności Lokalnej jest metodą budzenia aktywności społecznej w celu samoorganizowania się do rozwiązywania konkretnych problemów danej społeczności. Jest to metoda demokratyczna, zakładająca zaangażowanie społeczne jako podstawowy element swojej skuteczności, gwarantująca stały rozwój i integrację tej społeczności.

Istotą, metody, CAL jest:

- posiadanie lub stworzenie realnego, fizycznego miejsca, które będzie służyć ożywianiu i integracji społeczności lokalnej (miejscem takim może być np. siedziba instytucji),
- tworzenie koalicji na rzecz pracy w środowisku i wokół problemów,
- inicjowanie ruchów samopomocowych i obywatelskich,
- promowanie i wdrażanie pracy wolontarystycznej i zespołowej,
- inicjowanie lokalnych akcji i wydarzeń,
- podejmowanie działań w oparciu o programy i projekty.

Reasumując: CAL rozpoznaje i odpowiada na rozpoznane potrzeby społeczności lokalnej, angażuje mieszkańców w proces ich rozwiązywania w myśl zasady "**Pomóżmy ludziom, aby pomogli sobie sami**".

Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Łęczyny na lata 2009-2013, zwany dalej PAL jest dokumentem, który stanowi uzupełnienie Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006-2013 ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

PAL wpisuje się również w przyjętą wizję Strategii Rozwoju Miasta Łęczyny Do Roku 2020, która między innymi zakłada:

- wykorzystywanie przez władze publiczne zaangażowania społeczników, działaczy i liderów lokalnych oraz inspirowanie mieszkańców do działalności na rzecz wspólnego dobra jakim jest nasza mała ojczyzna i systemowe wspieranie inicjatyw oddolnych,
- zapewnianie swoim mieszkańcom optymalnych warunków rozwoju poprzez: pomoc w zaspokajaniu ich kulturalnych, edukacyjnych, mieszkaniowych i rekreacyjnych potrzeb, zagwarantowanie bezpieczeństwa publicznego, socjalnego i zdrowotnego, zintegrowanie ich wokół wspólnych inicjatyw i działania równoważące rynek pracy.

Przyjęte w PAL koncepcje są zgodne z założeniami zawartymi w ogólnopolskich dokumentach strategicznych, takich jak m.in.:

1. Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 – 2015,
2. Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski,
3. Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013
4. Narodowa Strategia Rozwoju na lata 2007 – 2013
5. Narodowa Strategia Spójności
6. Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013,

W dokumentach tych zakłada się realizację działań służących rozwojowi społeczno-gospodarcemu kraju, a w konsekwencji podniesienie poziomu i jakości życia obywateli. Ważnym elementem w tym zakresie jest budowanie zintegrowanych społeczności, w których każda osoba i rodzina będzie mogła realizować swoje plany i aspiracje życiowe, a w trudnych sytuacjach uzyskiwać niezbędną pomoc i wsparcie ze strony wspólnoty oraz działających w jej ramach instytucji i organizacji. Konieczne jest zatem wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych oraz budowanie i wzmacnianie ich obywatelskiej świadomości. Podkreśla się znaczenie kapitału ludzkiego czyli zasobu wiedzy, umiejętności i potencjału, w który jest wyposażony każdy człowiek oraz społeczność jako całość. Dzięki temu podmioty te zdolne są nie tylko do pracy, ale również do wprowadzania zmian w otoczeniu, a także kreowania nowych rozwiązań. Z kapitałem ludzkim ściśle związany jest kapitał społeczny oznaczający zasoby umiejętności, informacji, kultury, wiedzy i kreatywności jednostek oraz związki pomiędzy ludźmi i organizacjami. Kapitał społeczny, będący sumą kapitałów jednostkowych, powinien być wykorzystywany i pomnażany, w szczególności przez instytucje i jednostki samorządowe.

Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Łęczyny na lata 2009 - 2013 jest dokumentem niezbędnym do realizacji przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęczynach projektów, w tym systemowego współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego pt.: „OD AKTYWNEJ INTEGRACJI DO ZATRUDNIENIA – aktywizacja społeczno-zawodowa beneficjentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęczynach” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji; Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

Niniejszy PAL obejmuje obszar miasta Łęczyny. W realizacji PAL uczestniczyć będą

mieszkańcy, grupy społeczne, instytucje, organizacje i inne podmioty z terenu miasta Łęczyny. Skuteczność działań zawartych w PAL zależy będzie między innymi od ścisłej współpracy społeczności lokalnej, instytucji, organizacji, podmiotów, sytuacji w mieście oraz środków finansowych, które zostaną przeznaczone na ich urzeczywistnienie. Ideą, która przyświeca niniejszemu PAL jest **zawiazywanie partnerstw** na rzecz rozwiązywania konkretnych problemów społecznych danej społeczności lokalnej, mobilizowanie i pobudzanie do aktywności społeczności lokalnej, grup społecznych, animowanie mieszkańców do działań samopomocowych, rozwoju i aktywności lokalnej. W myśl budowania uczciwej komunikacji społecznej zawiązywanie partnerstw ma na celu zachęcać do tworzenia solidnych więzi między ludźmi i partnerskich relacji między instytucjami oraz upowszechnianie takich wartości, jak solidarność, pomocniczość, szacunek dla innych, troska o dobro wspólne.

W PAL uwzględniono działania animacyjne, profilaktyczne, osłonowe, aktywizujące i zapobiegające powstawaniu sytuacji, w których znajdują się osoby, rodziny, grupy społeczne, społeczności lokalne, zagrożone ryzykiem wykluczenia społecznego.

Przedstawiony PAL określa między innymi: cele programu, kierunki działań, odbiorców, realizatorów, finansowanie, przewidywane bariery i możliwe do osiągnięcia efekty oraz przeprowadzanie monitoringu i ewaluacji.

Podstawowym zamierzeniem PAL jest zawiązywanie na terenie miasta Łęczyny partnerstw (koalicji) instytucji, organizacji, podmiotów, członków społeczności lokalnej, które w ramach swoich kompetencji chcą i widzą potrzebę podejmowania i realizowania nowych animacyjnych inicjatyw służących rozwiązywaniu wielu problemów społecznych.

W złożonych warunkach współczesnego życia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęczynach nie może sprostać wszystkim zadaniom i nie może wziąć na siebie pełnej odpowiedzialności za rozwiązywanie problemów społecznych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Stąd też jawi się konieczność opracowania niniejszego PAL.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (DZ.U. Nr 115 poz. 728 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy podejmowanie zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Podsumowując, niniejszy PAL jest propozycją animacyjnych, zintegrowanych i planowanych kierunków działań w odniesieniu do mieszkańców, członków społeczności lokalnych, grup społecznych, który przeciwdziałają różnym problemom oraz rozwiązuje te już istniejące.

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNOŚCI MIASTA ŁĘDZINY

Łędziny to jedna z najstarszych osad na Górnym Śląsku. Miejscowość położona jest na obrzeżach mocno zurbanizowanego Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Miasto do połowy lat sześćdziesiątych XX wieku miało status wsi. Odkrycie pokładów węgla i budowa Kopalni Węgla Kamiennego „Ziemowit” sprawiły, że miejscowość zaczęła się rozrastać i zaczęła napływać do niej ludność spoza Śląska. W roku 1966 Łędziny otrzymały prawa miejskie, jednak w wyniku reformy administracyjnej kraju w 1975 roku miasto zostało przyłączone do miasta Tychów. Dnia 2 kwietnia 1991 roku Łędziny ponownie uzyskały samodzielność i odzyskały prawa miejskie stając się gminą miejską. W wyniku reformy samorządu terytorialnego, dokonanej w 1999 roku, gmina Łędziny weszła w skład powiatu bieruńsko – łędzińskiego w obszarze województwa śląskiego.

Łędziny zajmują obszar o powierzchni 3 104 hektarów i nie posiadają zwartej przestrzeni zabudowy - między poszczególnymi dzielnicami rozciągają się pola, lasy i tereny przemysłowe. Można wyróżnić trzy podstawowe rodzaje zabudowy: współczesną - blokową, indywidualną jednorodziną oraz, w niektórych dzielnicach, rolniczą. Charakterystycznym elementem krajobrazu architektonicznego jest osiedle około 600 domków fińskich, wybudowane do końca 1953 roku.

Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały, według danych na koniec grudnia 2008 roku, wynosi 16 020 osób. Na jeden km² powierzchni przypada więc średnio 516 osób, ale w poszczególnych dzielnicach gęstość zaludnienia jest zróżnicowana - zdecydowanie największa jest w Łędzinach i Hołdunowie, w których znajdują się bloki wielorodzinne, natomiast dużo mniejsza jest w pozostałych dzielnicach, w których przeważa zabudowa jednorodzinna.

Obszar gminy pokrywa się z administracyjnymi granicami miasta Łędziny, w skład którego wchodzi następujące dzielnice:

- Świniowy,
- Hołdunów,
- Ratusz
- Goławiec
- Górki,
- Smardzowice
- Blych
- Zamoście
-

Ludność w poszczególnych dzielnicach na dzień 31.12.2008r:

Hołdunów - 5 722
Smardzowice - 743
Górki - 480
Ratusz i Świnowy - 524
Łędziny - 7 140
Zamoście - 386
Goławiec - 1 025

Łędziny są gminą o dużym potencjale gospodarczym. Spośród istniejących w mieście zakładów przemysłowych, wśród których dominującą rolę, odgrywa Kopalnia Węgla Kamiennego „Ziemowit”, zatrudniająca największą liczbę mieszkańców gminy. W ostatnich dziesięcioleciach model życia i pracy mieszkańców Łędzin był kształtowany właśnie przez dominację kopalni, oferującej dobre warunki płacy i liczne przywileje.

Pomimo, iż na przestrzeni ostatnich kilku lat zwiększała się ilość osób zatrudnionych w podmiotach gospodarczych prowadzących działalność na własny rachunek, nadal praca w górnictwie jest atrakcyjna i pożądana, a w 2008 roku nastąpił wzrost zatrudnienia we wspomnianej kopalni. Ogółem w Łędzinach działa 887 samodzielnych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność produkcyjną, usługową i handlową. Warto podkreślić, iż swoje inwestycje ulokowały tutaj także firmy liczące się na rynku krajowym np.: koncern naftowy *Orlen*, niemiecka firma zajmująca się kruszywami budowlanymi *Dyckerhoff*, koncern handlowy *Ahold*.

Sytuacja gminy na dzień dzisiejszy jest stabilna. Gmina od 2005 roku zaczęła gromadzić środki na realizację szeroko pojętych inwestycji w mieście, które będą realizowane w latach następnych z dochodów własnych, środków krajowych i funduszy europejskich, bez zaciągania kredytów inwestycyjnych. Przyjęta polityka oszczędności wpłynęła bezpośrednio na wydatki bieżące (również na wydatki bieżące pomocy społecznej), które są realizowane w sposób celowy i oszczędny.

W mieście działają następujące służby publiczne:

- Ochotnicza Straż Pożarna;
- Terenowa Służba Ratownicza *Ziemowit*;

Wśród jednostek organizacyjnych Miasta Łędziny wyszczególnić można :

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łędzinach,
- Miejski Ośrodek Kultury;
- Miejski Zespół Opieki Zdrowotnej, w tym Przychodnia Specjalistyczna, Oddział Szpitalny Rehabilitacji i Narządu Ruchu, Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia;
- Miejska Biblioteka Publiczna z filią w Hołdunowie, z Punktem Informacji Europejskiej oraz dostępem do internetu dla mieszkańców (trzy stanowiska komputerowe),
- Ekorec Sp. z o. o.,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Partner,
- Targowisko Miejskie.

W gminie funkcjonują 2 przedszkola, 3 szkoły podstawowe, 3 gimnazja, i jedna powiatowa szkoła ponadgimnazjalna. Ponadto w mieście działają trzy oddziały banków: ING Bank Śląski, Bank Spółdzielczy i PKO, trzy stacje benzynowe oraz trzy urzędy pocztowe. Usługi gastronomiczne świadczą restauracje, kawiarnie, bary i puby.

W gminie funkcjonują urzędy reprezentujące struktury powiatowe:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w ramach którego struktury działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej;
- Powiatowy Urząd Pracy – filia Łędziny;
- Powiatowe Centrum Przedsiębiorczości;
- Warsztaty Terapii Zajęciowej;
- Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy;
- Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi (trzy ostatnie prowadzone przez Caritas Archidiecezji Katowickiej).

Ponadto w mieście działają między innymi organizacje pozarządowe i związki wyznaniowe, z którymi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łędzinach współpracuje:

- Stowarzyszenie Na Rzecz Integracji Społecznej w gminie Łędziny;
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin;
- Stowarzyszenie na rzecz Wspierania i Propagowania Działalności Izby Porodowej w Łędzinach *Nowe Życie*;
- Filia Mediacji w Łędzinach przy Polskim Centrum Mediacji w Warszawie;
- Stowarzyszenie Zastępczego Rodzicielstwa O/Śląski;
- Siostry Służebniczki – Świetlica przy Parafii Chrystusa Króla w Łędzinach;
- Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Łędzińskiej im. Izydora Borzuckiego;
- Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych;
- Fundacja Rozwoju Sportu, Kultury Fizycznej i Turystyki w Łędzinach;
- Regionalne Forum Obywatelskie w Łędzinach;
- Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Niemców Województwa Śląskiego;
- Związek Katolicko – Społeczny;
- Koło Pszczelarzy;
- Miejski Klub Sportowy „Łędziny”;
- Klub Szachowy „Górnik”;
- Klub Tenisa Stołowego;
- Klub Skatowy przy OSP Łędziny;
- Uczniowski Klub Sportowy „ORKA”;
- Sekcja modelarstwa lotniczego – LOK;
- Klub Seniora przy MKS Łędziny;
- PZW Koło Nr 32 Łędziny;
- Klub Wędkarski Nr 99 Łędziny przy KWK „Ziemowit”;
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sportu;
- Klub Aktywnych Seniorów przy OSP Łędziny;
- Polski Związek Katolicko-Społeczny w Łędzinach;
- Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых;
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców woj. śląskiego
- Klub Seniora;
- Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Pracowników KWK „Ziemowit”
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Rehabilitacji „RECHA VITA” Łędziny;
- Łędzińska Federacja Przedsiębiorców;
- Zespół folklorystyczny „Łędzinianie”;
- Klub Plastyczny „KONTRAST”;
- Stowarzyszenie kulturalne młodych „PANTEON” (nieoficjalne);
- Chór „FLORIAN”;
- Chór „SURSUM CORDA”;
- Towarzystwo Kulturalne im. Anielina Fabery;
- Orkiestra Górnicza KWK „Ziemowit”;
- Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne.

Pracodawcy zatrudniający największą liczbę pracowników na terenie miasta to:

- KWK „Ziemowit”;
- Firma Handlowo-Gastronomiczna „DAJANPOL”;
- Zakład Handlu „BIG FISCH” S.P.C,
- Nadwiślański Ośrodek Szkolenia i Doskonalenia Kadr Sp z o.o.,

- P.U.H. „Honorata” Sp. z o.o.
- P.H.U. „Hermes” Sp. z o.o.,
- „Agencja Ochrony Mienia” Sp. z o.o.,
- P.P.H.U. „DREW-SMOL”,
- Firma „Pinocy”,
- P.P.H „ADMIRAŁ”,
- Zakład Rzeźniczo -Wędliniarski „Hubert Hachuła”,
- Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa „Ziemowit”,
- Bank Spółdzielczy F/Lędziny,
- Bank Śląski F/Lędziny,
- PKO Tychy F/Lędziny,
- S.U.H. „Jedność”,
- Przychodnia Lekarza Rodzinnego „A. Stachoń-Żołna”,
- AHOLD Polska Sp. z. o.o.
- Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego Sp. z. o.o.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lędzinach to bardzo istotna dla funkcjonowania miasta instytucja społeczna, która jest samodzielną jednostką organizacyjną Miasta Lędziny, funkcjonującą na zasadach jednostki budżetowej w rozumieniu przepisów o finansach publicznych. Jest instytucją, która współtworzy politykę społeczną na terenie miasta i jest również ważnym elementem w budowaniu właściwych relacji: **wymagający wsparcia – społeczność lokalna**. Stanowi mocne ogniwo w systemie oparcia słabszych i niedostosowanych społecznie osób, rodzin, grup społecznych. Spełnia rolę animatora społeczności lokalnej. Dostarcza niezbędnej wiedzy i informacji o dostępnych systemach zabezpieczeń socjalnych działających na polskim rynku. Niweluje poziom ubóstwa na terenie miasta. Analizuje i ocenia aktualną sytuację w zakresie potrzeb społecznych na terenie miasta oraz tworzy programy rozwiązywania problemów społecznych.

Pomocą społeczną Ośrodka w 2008 roku objętych było w 431 rodzinach 1065 osób. Rzeczywista liczba rodzin objętych pomocą społeczną w postaci świadczeń finansowanych w ramach zadań własnych i zleconych wynosiła w ubiegłym roku 337. Liczba osób w tych rodzinach wynosiła 804. Pozostała ilość rodzin objęta została wyłącznie pomocą pracy socjalnej.

Z obserwacji wynika, iż wzrasta ilość rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną. W 2008 roku było ich 94, liczba osób w tych rodzinach wyniosła 261 osób. W związku z powyższym nasuwa się wniosek, iż wobec osób i rodzin należy podejmować różnego rodzaju działania (zarówno sprawdzone jak i nowatorskie) oraz na bieżąco modyfikować świadczoną pracę socjalną. Świadczy to również o tym, iż coraz więcej osób i rodzin wymaga wsparcia nie tylko finansowego, ale specjalistycznej, interdyscyplinarnej pomocy oraz animacji społecznej.

W wyniku analizy dokumentów ośrodka ustalono, że w 2008 roku, najczęściej pojawiającym się powodem ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej jest ubóstwo – pojawia się 205 razy, dotyka więc 60,8% ogółu rodzin objętych świadczeniami pieniężnymi z pomocy społecznej. Tak jak i w latach poprzednich bezradność zarówno w prowadzeniu gospodarstwa domowego jak i w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest dominującym powodem trudnej sytuacji życiowej beneficjentów tutejszego Ośrodka – dotyka bowiem prawie 40% rodzin objętych pomocą Ośrodka (131 rodzin). Bezrobocie dotyka 17,8% rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej (60 rodzin), w których jest 209 osób. Statystycznie częstszą przyczyną udzielenia świadczenia jest niepełnosprawność. Problem ten występuje w 104 rodzinach, co stanowi 30,8% ogółu rodzin.

Pod względem liczby osób żyjących w gospodarstwie domowym wśród klientów Ośrodka na podobnym poziomie kształtują się gospodarstwa domowe jednoosobowe, które stanowią 38,9% ogółu rodzin i rodziny z dziećmi, które stanowią 40,1% ogółu rodzin.

II. CELE PROGRAMU

Realizacja PAL służy osiągnięciu celu głównego wspólnego dla wszystkich celów szczegółowych. Poniżej przedstawione cele zakładają osiągnięcie pożądanego stanu do roku 2013, a w efekcie doprowadzenie do pełnej animacji społeczności lokalnej, podjęcia działań samopomocowych, co w efekcie może doprowadzić do zminimalizowania i rozwiązania problemów społecznych zwłaszcza w skali mikro, a tym samym przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu grup społecznych, członków społeczności lokalnych z terenu miasta Łędziny.

CEL GŁÓWNY - realizowanie polityki integracji społecznej opierającej się na inicjatywach obywatelskich oraz dialogu obywatelskim zmierzającym w kierunku kształtowania demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym poprzez aktywizowanie i integrowanie lokalnej społeczności, ze szczególnym uwzględnieniem osób, grup i środowisk będących w procesie wykluczenia społecznego lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

By osiągnąć cel główny muszą być wytyczone cele szczegółowe, które zakładają osiągnięcie pożądanego stanu i prowadzą do osiągnięcia wyznaczonego celu głównego.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej,
- wsparcie postaw obywatelskich poprzez promocję działań prospołecznych, dostęp do informacji o uprawnieniach oraz edukację,
- stworzenie płaszczyzny dialogu obywatelskiego,
- poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych,
- aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia,
- zwiększenie wiedzy na temat potrzeb i problemów grup i społeczności lokalnej,
- zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego,
- wypracowanie modelu działań środowiskowych opartych na współdziałaniu różnych instytucji i organizacji oraz mieszkańców,
- prowadzenie działań o charakterze informacyjnym, edukacyjnym, aktywizującym i integracyjnym,
- zwiększenie aktywności mieszkańców oraz ich świadomości obywatelskiej,
- zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych w przypadku osób pozostających poza rynkiem pracy,
- zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego.

Cele PAL zostaną osiągnięte poprzez:

- dokładne rozeznanie i ciągle monitorowane problemów społecznych występujących na terenie miasta Łędziny (dotyczące konkretnych społeczności lokalnych);
- usystematyzowanie wiedzy na temat tych problemów społecznych;
- dostarczanie informacji, poszerzanie wiedzy;
- zmniejszenie poczucia izolacji społecznej;
- zapobieganie wykluczeniu społecznemu;
- budowanie sieci wsparcia społecznego w oparciu o potrzeby i sugestie płynące od samych beneficjentów;
- budowanie wiarygodności i pozytywnego obrazu instytucji pomocowych w oczach klientów i w oczach społeczności lokalnej dzięki zwiększeniu poczucia znaczenia społecznego problemu i podjętych przez nie działań;

- zawiązywanie partnerstw, efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami;
- wzrost poczucia dobrze wykonywanej pracy dzięki zdobyciu nowych umiejętności przez pracowników instytucji służb społecznych;
- pozyskiwanie nowych źródeł finansowania działań realizujących założony Program PAL;
- pozyskiwanie mediów do współpracy;
- animację członków społeczności lokalnej, grup społecznych, instytucji i organizacji społecznych;
- zapewnienie mieszkańcom możliwości udziału w życiu publicznym;
- poprawę infrastruktury Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej; poszerzenie oferty pomocowej;
- utworzenie sieci wsparcia społecznego, zawiązywanie partnerstw organizacji pozarządowych, instytucji i członków organizacji społecznych.

Powyższe cele PAL realizowane będą zgodnie z zapisami zawartymi w niniejszym PAL.

Wytyczone powyżej cele stanowią podstawę do stworzenia własnych i specyficznych dla środowiska lokalnego rozwiązań, jakie są konieczne przy stworzeniu lokalnej polityki społecznej, rozwiązywaniu problemów społecznych i wspieraniu integracji społecznej.

III. BENEFICJENCI PROGRAMU

Odbiorcami, bezpośrednimi PAL są:

- członkowie grup społecznych, osoby z konkretnego środowiska (np. osiedla, ulicy, bloku, grupy osób),
- grupy społeczne,
- osoby, grupy zagrożone wykluczeniem i wykluczone społecznie oraz ich otoczenie.

Odbiorcami, pośrednimi PAL są:

- władze miasta
- instytucje, organizacje i podmioty z terenu miasta Łęczyny,
- mieszkańcy miasta Łęczyny,
- media.

PAL jest odpowiedzią na zapotrzebowanie artykułowane przez mieszkańców, instytucje i organizacje społeczne z terenu miasta Łęczyny w zakresie animowania społeczności lokalnej (np. potrzeba kontynuacji Programu Dzieci Ulicy „Przyjazne Podwórko”, realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęczynach). Działaniami w ramach PAL będą obejmowane w szczególności osoby, grupy i środowiska wykluczone społecznie lub zagrożone tym zjawiskiem np.: osoby pozostające bez pracy, bezrobotne, a być może, także osoby pozostające w zatrudnieniu, ale zagrożone utratą pracy.

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Założeniem niniejszego PAL jest poprawa warunków i jakości życia oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu mieszkańców miasta Łęczyny ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych i członków społeczności lokalnych.

Program PAL opiera się na następujących założeniach:

- otwartość instytucji publicznych na potrzeby środowiska lokalnego,
- współpraca instytucji, organizacji i służb, zawieraniu partnerstw,
- angażowanie lokalnej społeczności,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- podejmowanie działań zintegrowanych, wielokierunkowych.

Inaczej mówiąc założeniem niniejszego Programu PAL jest pobudzenie i zanimowanie społeczności lokalnych przy wykorzystaniu zasobów, środków finansowych, możliwości i uprawnień mieszkańców, członków społeczności lokalnych, grup społecznych, instytucji, organizacji społecznych i podmiotów z terenu miasta Łęczyny, dzięki którym możliwa będzie: minimalizacja niesprzyjających życiu mieszkańców miasta Łęczyny problemów i stworzenie możliwości rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

V. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Kierunki działań niniejszego PAL wpisują się w Kierunek II „Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego. Dążenie do pełnej integracji społecznej” Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006-2013 ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Wpisują się również w strategiczne kierunki rozwoju miasta, które zawarte są w Strategii Rozwoju Miasta Do 2020 Roku, a w szczególności w kierunek pod nazwą: „pogłębienie dialogu społecznego i wciąganie coraz większej liczby mieszkańców w działania mające na celu szeroko pojęty rozwój miasta”. Chodzi o wyzwolenie szeroko rozumianej aktywności mieszkańców i równoległe systemowe wspieranie ich działań przez władze lokalne.

Cele PAL, realizowane będą przez podejmowanie działań, a w szczególności:

- promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, promowanie inicjatyw obywatelskich,
- promowanie i wspieranie projektów realizowanych w partnerstwie,
- tworzenie i promowanie pracy w partnerstwie,
- otwarcie instytucji samorządowych na współpracę z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością,
- wspieranie lokalnych inicjatyw,
- aktywizację, integrację i wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym - promocja działań wspierających więzi pokoleniowe,
- promocję działań prospołecznych, dostęp do informacji o uprawnieniach oraz edukację,
- poprawę dostępu do informacji publicznej,
- wspieranie rozwoju informacji obywatelskiej, wolontariatu, grup wsparcia, samopomocy oraz grup edukacyjnych,
- promowanie zasad pomocniczości, partycypacji i postaw humanitarnych,
- systematyczne badanie potrzeb mieszkańców,
- rzecznictwo interesów osób i grup defaworyzowanych/marginalizowanych,
- inspirowanie i organizowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym,
- działania inne wynikające z aktualnych potrzeb i zgodne z celami programu,
- rozeznawanie przyczyn i skali problemów społecznych na terenie miasta Łędziny, wstępna ocena sytuacji i zbieranie informacji o zasobach, które mogą być wykorzystane dla dobra i rozwoju społeczności lokalnej, związanych z przygotowaniem i realizacją programu,
- rozwijanie komunikacji społecznej w środowisku,
- edukację społeczną i obywatelską, w tym organizowanie spotkań i konsultacji, działań edukacyjnych i debat społecznych dla mieszkańców m.in. przy pomocy mediów,
- organizowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych,
- podejmowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych na rzecz wykluczonych społecznie,
- umożliwianie dostępu do informacji i konsultacji, poprzez promowanie istniejących punktów,
- kształtowanie właściwych postaw społecznych np.: tolerancji, zrozumienia i życzliwości,
- przeciwdziałanie dyskryminacji wykluczonych społecznie, nazywanie i znoszenie barier nierówności i niesprawiedliwości pojawiających się w społeczności lokalnej,
- podejmowanie działań o charakterze integracyjnym powodujących zmniejszanie różnic

- społecznych występujących w obszarze miasta,
- inne działania wynikające z aktualnych potrzeb i zgodne z celami PAL.

W celu realizacji założonych kierunków działań niezbędne będzie podejmowanie konkretnych zadań o charakterze integracyjnym pozwalającym na minimalizowanie wszelkich różnic występujących w obszarze miasta. Integrację społeczną osiągnąć bowiem można poprzez organizowanie systemu działań wspólnotowych z udziałem społeczności lokalnej, instytucji, organizacji społecznych opartych na zasadach solidarności i równości społecznej, demokracji i tolerancji, poszanowania praw człowieka i przestrzegania prawa.

VI. METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU

Do realizacji programu przewiduje się wykorzystanie metod:

- **ŚRODOWISKOWEJ PRACY SOCJALNEJ** – która obejmować będzie działania realizowane przez pracowników socjalnych mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie; tworzenie warunków dla przygotowania poszczególnych osób uczestniczących w programie do pełnienia odpowiednich ról społecznych (np.: działalność grup samopomocowych na rzecz środowiska lokalnego, wolontariat);
- **INSTRUMENTÓW AKTYWNEJ INTEGRACJI** – do których zaliczyć można szereg instrumentów aktywizacyjnych z zakresu aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej, o których mowa w zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych OPS, PCPR, ROPS w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013.
W tym zakresie, planuje się podjęcie szeregu przedsięwzięć takich jak:
 - organizacja i finansowanie uczestnictwa w grupach samopomocowych, wsparcia, w tym także kosztów osoby prowadzącej grupy,
 - organizacja i finansowanie poradnictwa specjalistycznego,
 - organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych dla mieszkańców poszczególnych dzielnic, społeczności lokalnych, grup społecznych, w tym także kosztów osoby prowadzącej trening.
- **DZIAŁAŃ O CHARAKTERZE ŚRODOWISKOWYM** – polegających na podejmowaniu inicjatyw integrujących, wśród których wyróżnić można między innymi badania, opracowania, analizy, edukację społeczną i obywatelską, spotkania, konsultacje, debaty, organizowanie i inspirowanie mieszkańców do udziału w imprezach i spotkaniach w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.
W zakresie działań o charakterze środowiskowym przewiduje się realizację między innymi następujących przedsięwzięć:
 - opracowanie i wydanie lokalnych **Map Zasobów i Potrzeb** poszczególnych dzielnic Łędzin – zawierających szczegółową analizę sytuacji społecznej, lokalnych problemów i możliwości ich rozwiązań,
 - edukację społeczną i obywatelską, w tym organizowanie debat i spotkań społecznych, spotkań o charakterze edukacyjnym, także spotkań tematycznych, związanych z rozwiązywaniem problemów, wynikających z **Map**,
 - współorganizowanie z instytucjami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi imprez i spotkań o charakterze kulturalnym, integracyjnym i edukacyjnym – a także organizowanie i mobilizowanie mieszkańców do udziału w tych imprezach.

VII. REALIZATORZY

Aby PAL okazał się skuteczny w swych działaniach i odniósł zakładane efekty wymaga udziału wielu realizatorów i współpracy trzech sektorów społeczeństwa obywatelskiego. Rolę koordynatora i głównego animatora pełnił będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łędzinach. Koordynatora i głównego animatora PAL wytypuje dyrektor Ośrodka. Przedsięwzięcia realizowane w ramach PAL realizowane będą przy czynnym udziale samych beneficjentów w/w programu – a więc członków społeczności lokalnej, grup społecznych, instytucji, organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych, mieszkańców miasta Łędziny. Rolą koordynatora PAL będzie mobilizowanie przedstawicieli społeczności lokalnej i włączanie ich w aktywne działania, w tym rozwiązywanie problemów społecznych na rzecz własnej społeczności.

Realizatorami PAL będą ponadto w zależności od potrzeb:

- Rada Miasta Łędziny,
- Urząd Miasta Łędziny,
- placówki oświatowe, edukacyjne, kulturalne, sportowe, placówki służby zdrowia,
- inne jednostki organizacyjne samorządu gminnego,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje,
- społeczność lokalna,
- osoby fizyczne i grupy społeczne,
- zakłady pracy i lokalny biznes.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Działalność władz lokalnych napotyka często na różnego rodzaju ograniczenia budżetowe. Sytuacja taka zmusza więc do poszukiwania dodatkowych, zewnętrznych źródeł finansowania. Uchwalony PAL nie zmienia istotnie sytuacji i możliwości finansowych miasta. Umożliwia jednak bardziej przejrzyste określenie kierunków i priorytetów, a tym samym strukturę wydatków.

Uchwalenie PAL istotnie zwiększa szansę dostępu do różnych form strukturalnej pomocy ze środków krajowych i zagranicznych, co umożliwia realizowanie założonych celów i zadań.

Należy w tym miejscu podkreślić, iż Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Łędziny na lata 2009 - 2013 jest niezbędnym dokumentem służącym realizacji projektów, w tym współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego pt.: „OD AKTYWNEJ INTEGRACJI DO ZATRUDNIENIA – aktywizacja społeczno-zawodowa beneficjentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łędzinach” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji; Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

Działania realizowane w ramach niniejszego PAL finansowane być mogą w ramach:

- środków własnych gminy,
- środków unijnych – np. Program Operacyjny Kapitał Ludzki – projekty konkursowe lub systemowe dla ośrodków pomocy społecznej,
- środków własnych podmiotów zaangażowanych w działania w ramach poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej,
- konkursów w ramach grantów instytucji i organizacji o zasięgu krajowym,
- środków ofiarowanych przez sponsorów,
- środków pozyskiwanych przez partnerów programu.

IX. PRZEWIDYWANE EFEKTY

PAL powinien zapewnić optymalne wykorzystanie funduszy budżetowych i pozabudżetowych, w tym z EFS oraz umożliwić osiąganie jak najlepszych efektów. Realizując PAL można spodziewać się szeregu efektów, do których zaliczyć można między innymi:

- zdiagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych oraz grup, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób, rodzin, społeczności lokalnych,
- stały monitoring potrzeb środowiska,
- wzrost kompetencji i aktywności mieszkańców oraz poziomu ich zaangażowania w życie społeczne, w tym także aktywności na rynku pracy,
- większą samodzielność w realizacji potrzeb życiowych i rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej,
- wyzwolenie kreatywności, otwartości, zaangażowania instytucji, organizacji, a także samych mieszkańców miasta w rozwiązywanie konkretnych problemów dotyczących społeczności lokalnej,
- przeciwdziałanie bierności społecznej,
- wykreowanie pozytywnego obrazu osób, rodzin, czy grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, wpływ na zmianę stereotypu myślenia,
- poczucie większej wartości, wpływu na swoje życie, sprawstwa, postrzegania siebie jako osoby ważnej dla innych i osób, które oczekują pomocy,
- zainteresowanie mediów występującymi problemami społecznymi i konstruktywnymi metodami przeciwdziałania im, w tym animacyjnymi społeczności lokalnej,
- aktywne włączanie mieszkańców, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do wszystkich dziedzin życia społecznego,
- integrację odbiorców pomocy społecznej i ich rodzin ze środowiskiem lokalnym,
- wsparcie finansowe
- stworzenie płaszczyzny angażowania mieszkańców w proces rozwiązywania indywidualnych i lokalnych problemów,
- zintegrowanie osób i grup społecznych,
- zwiększenie efektywności działań i skuteczne reagowanie,
- przewidywanie barier, ograniczeń, nowych problemów oraz przeciwdziałanie im,
- promowanie pracy socjalnej i holistycznego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych,
- podwyższenie jakości działań środowiskowych, w tym inicjowanie nowych form i metod pracy dostosowanych do potrzeb oraz możliwości grup i społeczności,
- skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie istniejących zasobów,
- zmianę postaw społeczności lokalnych wobec osób i grup defaworyzowanych,
- sporządzenie lokalnych **Map Zasobów i Potrzeb**,
- powstanie społecznego ruchu samopomocy, wymiana doświadczeń zawodowych oraz stworzenie dobrej atmosfery w relacjach różnych służb społecznych, zainicjowanie działalności grup samopomocowych i wsparcia,
- zwiększenie skuteczności społecznych i instytucjonalnych interwencji w sytuacji przemocy domowej.

Realizacja założeń zawartych w PAL winna składać się na efekt ostateczny jakim jest pełna integracja społeczna warunkująca poczucie tożsamości i identyfikacji z miejscem zamieszkania i osobami z najbliższego otoczenia (miastem Łęczyny i jego mieszkańcami) oraz budowanie lokalnej autonomii.

X. PRZEWIDYWANE BARIERY

Dla realizacji PAL istotne jest postawienie sobie założenia, iż jego realizacja może napotkać następujące bariery, takie jak:

- nieufność mieszkańców, grup społecznych, członków społeczności lokalnych wobec podejmowanych w stosunku do nich działań animacyjnych, mobilizujących,
- postawy roszczeniowe, agresywne,
- negatywne wzory kulturowe, brak właściwych wzorców rodzinnych, złe wzorce osobowe przekazywane przez media,
- niechęć osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do wprowadzenia zmian (niska świadomość społeczna),
- stereotypy i sztywne schematy myślowe zakorzenione w świadomości społecznej dotyczące osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- trudności w rzetelnym zdiagnozowaniu społeczności lokalnych, dręczących ich problemów społecznych,
- brak przychylności do uczestnictwa, w realizacji zadań w oparciu o partnerstwo ze strony instytucji, organizacji, osób zapraszanych do współpracy,
- brak koordynacji działań, wadliwy przepływ informacji, brak integracji we współdziałaniu

Wdrażanie, realizacja niniejszego PAL i podejmowanie innych zadań z nim związanych pozwolą poznać także inne trudności i bariery niemożliwe do przewidzenia.

XI. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

W celu osiągnięcia zakładanych rezultatów i jak największej efektywności planowanych oddziaływań Program PAL musi być poddawany monitoringowi i ewaluacji. Ewaluacja i monitoring będą niezmiernie istotnymi elementami oddziaływań, a jednocześnie głównymi instrumentami oceny Programu PAL, gdyż nie tylko dostarczać będą aktualnych informacji na temat efektywności podejmowanych działań, pozwalać na ciągłe aktualizowanie nieefektywnych treści, ale pełnić będą również funkcję aktywizacyjną oraz społeczno-polityczną.

Celem będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawią się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek rozbieżności między założeniami a rezultatami, na bieżąco będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach lub metodach pracy.

Przy realizacji PAL podstawowe znaczenie będzie miała skuteczność i efektywność podjętych działań. Oznacza to potrzebę ciągłej analizy wdrażania i realizowania zadań, działań, projektów realizowanego PAL.

Następstwem monitoringu i ewaluacji powinny być decyzje praktyczne dotyczące planowania, tworzenia, korekty realizowanego PAL.

Ocenie przede wszystkim podlegać będą:

- stopień realizacji celów szczegółowych,
- badane wskaźniki,
- projekty i zadania realizowane w poszczególnych kierunkach działań,
- metody i techniki realizacji poszczególnych zadań,
- zaangażowanie i kompetencja realizatorów w projektach oraz ich współpracowników,
- dostępność usług,
- standard usług,
- stopień realizacji celów i zadań itp.

Celem monitoringu będzie:

- pozyskiwanie informacji, dzięki którym na bieżąco dokonywać będzie można oceny postępu w realizacji założonych celów,
- wczesne identyfikowanie zaistniałych trudności oraz podejmowanie działań korygujących.

Celem ewaluacji będzie natomiast zwiększenie stopnia efektywności i podkreślenie znaczenia rezultatów.

Monitoring i ewaluacja prowadzone będą w oparciu o gromadzoną dokumentację (np.: listy obecności, ankiety, zdjęcia, filmy, zaświadczenia, certyfikaty, sprawozdania realizatorów - partnerstw z podjętych działań), w tym prowadzoną na bieżąco sprawozdawczość finansową i merytoryczną, które pozwolą na właściwe zorganizowanie działań, terminowość ich realizacji oraz prawidłową realizację budżetu.

Monitoring i ewaluację PAL planuje się wdrożyć w chwili rozpoczęcia jej stosowania (realizowane projekty, zadania, działania nie zawsze prowadzić będą do dających się zaobserwować zmian). Najlepszym kryterium monitoringu i ewaluacji PAL będą zmiany w zmniejszeniu eskalacji problemu lub całkowitym jego wyeliminowaniu oraz w zaktywizowaniu grup społecznych, członków społeczności lokalnej.

Reasumując: monitoring i ewaluacja PAL pozwoli zwiększyć oddziaływania podjętych animacyjnych działań, zaś liderom różnych instytucji, organizacji, grup społecznych, społeczności lokalnych ułatwić będzie podejmowanie animacji bardziej efektywnych i tańszych w sensie lepszego wykorzystania posiadanych zasobów, w tym środków finansowych.

Pozwoli również przyrzeć się efektom i jakości interdyscyplinarnej pracy oraz budowaniu relacji pomiędzy instytucjami, organizacjami, podmiotami gospodarczymi i grupami społecznymi.

PODSUMOWANIE

Rozwój społeczności lokalnej jest procesem społecznej zmiany, co najważniejsze rozwój oparty jest o siły tkwiące we własnym środowisku. Jedną z propozycji skutecznego rozwiązania problemu jest partnerstwo, które w niewielkim stopniu opiera się o władzę samorządową, bardziej bowiem bazuje na sieci współpracy różnych podmiotów – przede wszystkim instytucjonalnych. Zaliczyć do nich można przedstawicieli jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, instytucji centralnych, społecznie odpowiedzialnych przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, przedstawicieli Kościoła, ale także powszechnie szanowanych obywateli. Doświadczenie krajów zachodnich pokazuje, iż budowanie partnerstw poprzez działania animacyjne stanowi podstawę w odbudowie prawdziwego życia społecznego. Bardzo ważne jest, że to sami mieszkańcy z danej społeczności lokalnej, spotykają się, żeby analizować lokalne problemy i szukać ich rozwiązań, przy wsparciu animatorów.

Animacja społeczna ma pobudzać do działania na rzecz małych ojczyzn, promować aktywność, budować uczciwą komunikację społeczną. Celem animacji jest zachęcanie do aktywności, tworzenie solidnych więzi między ludźmi i partnerskich relacji między instytucjami. Polega ona upowszechnianiu takich wartości jak solidarność, szacunek dla innych, wspólnota, troska o dobro wspólne. Zawsze wymaga otwartości, chęci współpracy, pokonywania stereotypów myślowych i niejednokrotnie barier biurokratycznych.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że funkcjonowanie PAL opierać się będzie na zasadzie: aktywnego udziału mieszkańców, autonomiczności podmiotów, interdyscyplinarności działań, współpracy i partnerstwie, współodpowiedzialności podmiotów realizujących PAL, ciągłości działań.

W oparciu o niniejszy Program tworzone będą projekty służące realizacji poszczególnych priorytetów bądź zawartych w nich działań, w tym projekty systemowe współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego pt.: „OD AKTYWNEJ INTEGRACJI DO ZATRUDNIENIA – aktywizacja społeczno - zawodowa beneficjentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lędzinach” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji; Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

Uczestnictwo w realizacji zadań i kierunków działań PAL staje się zatem powinnością wszystkich podmiotów działających na rzecz oparcia społecznego, zwłaszcza koalicji tych podmiotów.

MATERIAŁY POMOCNICZE

Dokumenty programowe:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej;
- Krajowy Plan Działania na Recz Integracji Społecznej, Warszawa 2004;
- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007 – 2013;
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski, Warszawa 2004;
- Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 -2013, Warszawa 2006;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006 – 2020;
- Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, Łędziny 2006;
- Strategia Rozwoju Miasta Łędziny Do Roku 2020, Łędziny 2008;

Pozostałe opracowania:

- sprawozdania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łędzinach;
- www.cal.org.pl
- www.partnerstwa.boris.org.pl
- www.ops.pl
- www.efs.rops-katowice.pl